

GRAVFÄLTET BRUADUNGEN

På krönet av en liten sandås i gles tallskog ligger ett av länets större domarringsgravfält. Det omfattar närmare fyrtio runda stenkretsar, så kallade domarringar, några resta stenar, runda och ovala stensättningar, firsidiga stenkretsar och en större treudd. Alltså totalt 60 synliga gravar, som antagligen bara är toppen på ett isberg eftersom många gravar har markeringar (avgränsningar och ramar i form av mindre stenar) som idag inte syns ovan mark.

Domarringar, ofta bestående av 7 eller 9 stenar i en cirkel, har en mycket framträdande plats bland länets fornlämningar – över tusen är registrerade och antagligen finns det fler. Många har dessutom förstörts genom tiderna. Domarringar förekommer i större delen av länet, men framförallt kring Nissans och Lagans övre dalgångar, liksom runt Svartån som passerar ungefär 800 meter väster om Bruadungen.

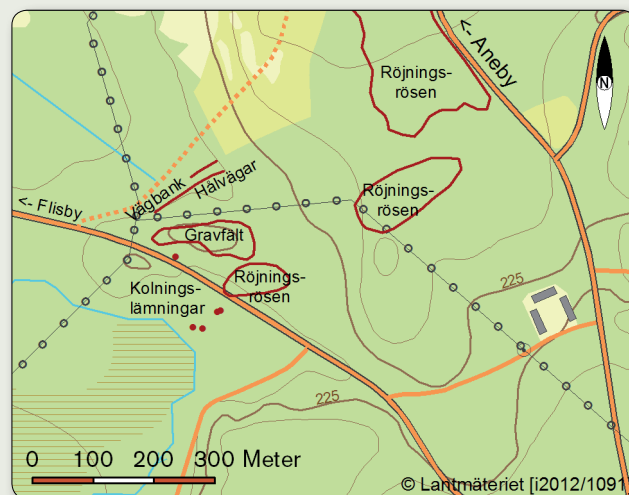
Inga domarringar har undersökts på gravfältet, men arkeologiska utgrävningar på andra platser visar att de anlades över människor som kremerats. I de nedgrävda gravgömmorna ligger brända ben, men också föremål: järnknivar, lerkärl, kammar i ben eller horn, glaspärlor, dräktsmycken i brons. Ibland förekommer också spelbrickor. I huvudsak kan domarringarna i länet dateras till mellersta järnåldern, från 200-talet till 600-talet e.Kr. Undersökningar på andra håll i Sverige har visat att de även kan vara äldre eller yngre.

Domarringar har tilldragit sig människors intresse genom alla tider. De har tolkats som platser för ting (därav namnet domarring), gudaoffer, astronomiska studier och samlingsplatser vid större högtider. Idag vet vi att det stora flertalet är gravar från järnåldern, även om det kan finnas en och annan domarring som uppförts eller nyttjats för andra ändamål.

I närheten av gravfältet Bruadungen finns också spår av järnhantering i form av kolningsgropar och kolbottnar efter resmilor, äldre odlingsmarker som syns i skogarna genom alla röjningsrösen, en äldre övergiven vägbank och ett par hålvägar. De är alla lämningar efter människors närvaro i området genom tiderna.

I gravfältet ingår även en så kallad treudd. Foto Jönköpings läns museum.

SMULTRONSTÄLLE 69

HITTA HIT

Från Aneby: Kör den södergående vägen som löper strax öster om Anebysjön. Ca 7,5 km söder om Aneby, tag höger mot Flisby samhälle. Kör ca 1 km..

Koordinater:

N 6403506/E 490097
(SWEREF 99 TM) // N 57°
46' 24,59", E 14° 50' 0,66"
(WGS84)

Domarringarna står tätt på gravfältet Bruadungen. Foto Jönköpings läns museum.

JÖNKÖPINGS LÄNS
MUSEUM

036-30 18 00 • www.jkpglm.se

SMULTRONSTÄLLEN

Ute i landskapet finns massor att upptäcka! Läns museet presenterar här smakprov på sevärdheter i Jönköpings län med utgångspunkt i kulturmiljöer och kulturarv.

Här finns välkända kulturminnesmärken såsom Habo kyrka och domarringarna i Smålandsstenar, men också mer okända pärlor såsom flottningsslämningsarna i Valån och Stengårdshults kyrka. I länet finner vi många spår efter forna tiders människor och verksamheter, allt ifrån slott- och herresäten till övergivna vägbanor och odlingsrösen i skogsmark.

Vår tanke med Smultronställen är att det ska locka till utflykter i kulturlandskapet – där finns vår historia, som tar sig olika uttryck i den fysiska miljön. Det är ett arv värt att uppleva och värna. Under rubriken Smultronställen kommer vi allteftersom fylla på med ännu fler sevärdheter, både för länsbor och långväga besökare. Ju fler som upptäcker dessa pärlor, desto större möjlighet att de bevaras för framtiden.

FAKTA

I Jönköpings län finns över 40 000 registrerade fornlämningar, 87 riksintressanta kulturmiljöer, närmare 130 byggnadsminnen, ungefär 150 kyrkor, 100-talet hembygdsgränder med samlad äldre bebyggelse, ett stort antal industrihistoriska miljöer samt två kulturresevat. Därtill finns också ett stort antal kulturmiljöer med bevarandevärd bebyggelse. En del av dessa kan man få information om via länsstyrelsens och kommunernas hemsidor. Man kan även hitta beskrivningar via de olika hembygdsföreningarnas respektive sidor.

BRA ATT VETA

Tillgängligheten till de olika smultronställena varierar. En del är välskyltade, enkelt tillgängliga och uppfyller krav på parkeringsplatser etc. Andra kräver mer av besökaren, kanske behöver man gå en längre sträcka för att nå sitt mål, ibland är det snarlig skog och väl framme möts man kanske av en trasig skylt (om det ens funnits någon). Platserna bär dock alltid på en spännande och intressant historia.

Notera också att många av de kulturhistoriska byggnaderna är privatägda och endast tillgängliga för exteriör beskådan. Respektera privat tomtmark. Många kyrkor är öppna sommartid. Under andra tider på året brukar man kunna kontakta kyrkvaktmästaren som öppnar upp.

